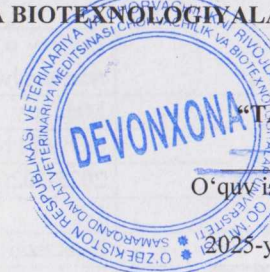

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEKNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

A.A. Elmurodov

2025-yil “23” 08

**DORIVOR O'SIMLIKLAR YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

Kunduzgi ta'lim shakli uchun

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya

Ta'lim yo'nalishi: 60840200 – Veterinariya farmatsevtikasi

Samarqand – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya va ekologiya fakulteti
60840200 – Veterinariya farmatsevtikasi

Fan nomi:	<i>Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DO'YT1108
Yil:	2025-2026
Semestr:	1-2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	40
Laboratoriya mashg'ulotlari	40
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi” fanining o'qitishdan maqsad – Respublikamizda tabiiy va madaniy holda mavjud bo'lgan, farmatsevtika sanoatida asosiy va istiqbolda keng qo'llanadigan dorivor o'simliklarning tasnifi, ularning tabiatda tarqalishi, introduksiyasi, morfobiologiyasi, bioekologiyasini mukammal, uzuluksiz va uzviylikda o'zlashtirilishidan iborat.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Botanika
2.	O'simlikshunoslik
3.	Biologiya
4.	Dorivor o'simlik mahsulotlari

- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	N.Farmonov – SamVMChBU, “Veterinariya farmatsevtikasi, farmakologiya va toksikologiya” kafedrasini mudiri, dotsent G'.M.Quldoshev – SamVMChBU, “Veterinariya farmatsevtikasi, farmakologiya va toksikologiya” kafedrasini assistenti veterinariya fanlari falsafa doktori (PhD)
E-mail:	shodiyevazulayxo2@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Veterinariya farmatsevtikasi, farmakologiya va toksikologiya” kafedrasini.
Taqrizchilar:	1. E.I. Xamdanova - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali Tabiiy, ijtimoiy fanlar va jismoniy madaniyat kafedrasini dotsenti; 2. S.J.Yuldoshev –Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Farmakologiya kafedrasini mudiri, dotsent

Mazkur Sillabus “Veterinariya farmatsevtikasi, farmakologiya va toksikologiya” kafedrasining 2025-yil “26” 08 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2025-yil 28 08 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

Sh.Qurbanov

A.Nurniyozov

N.Farmonov

N. Farmonov

G'. Quldoshev

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	O'zbekistonda dorivor o'simliklarga bo'lgan talablar va ularni yetishtirish, ko'paytirish usullari;
TN2	Dorivor o'simliklarning urug'chiligi, urug'larni optimal ekish muddatlari, urug' unuvchanligini oshirish texnologiyasi va ko'chatlaridan yetishtirish;
TN3	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda organik va mineral o'g'itlarning ahamiyati va qo'llanish me'yorlari;
TN4	O'simliklarning suvga bo'lgan talabiga ko'ra sug'orish va namligini saqlash, tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq rejimlarini boshqarish;
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN5	Sug'oriladigan, sug'orilmaydigan, sho'rlangan, qumli, botqoqlashgan yerlarda va suvli muhitda o'sadigan istiqbolli o'simliklarni dorivor xom ashyosini yetilish muddatlari hamda sifatli yig'ishtirishni tashkillashtirish bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylikda o'rgatish;
TN6	Talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish;
TN7	Shu bilan birga dorivor o'simliklarni xom ashyosini tayyorlash va uni sifatini oshirishga qaratilgan yetishtirishning zamonaviy texnologiyalarini o'rganish;
TN8	Tibbiyotda dorivor o'simliklarni qo'llanilish ko'rsatkichlarini bilish, respublikada faoliyat olib borayotgan dorivor o'simliklarni yetishtirishga ixtisoslashgan o'rmon xo'jaliklari, fermerlar, dori-darmon ishlab chiqarish sanoati faoliyatlarini o'rganish yuzasidan nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Kirish. Fan haqida umumiy tushincha. Fanning maqsadi va vazifalari
M2	Dorivor o'simliklardan foydalanish tarixi
M3	Ekologik va antropogan omillar hamda ularning o'simliklarni o'sish va rivojlanishiga ta'siri
M4	Floristik vohalar va ularni amaliy tadqiq etish asoslari. Intradutsent o'simliklar sistematikasi va muhofazasi
M5	Urug' morfologiyasi va ularni qayta ishlash texnologiyalari
M6	Yer maydonini (sug'oriladigan va lalmikor yerlarda) tanlash va tuproqqa ishlov berish texnologiyasi

M7	Organik va mineral o'g'itlar hamda ularning ahamiyati
M8	Bir yillik dorivor o'simliklarni yetishtirish agrotexnikasi
M9	Ikki yillik dorivor o'simliklarni yetishtirish agrotexnikasi
M10	Ko'p yillik o't o'simliklarning dorivor turlarini yetishtirish agrotexnikasi
M11	Chala buta va buta o'simliklarning dorivor turlarini yetishtirish texnologiyasi
M12	Daraxt turlarini yetishtirish texnologiyasi
M13	Dorivor o'simliklarni sug'oriladigan yerlarda yetishtirish texnologiyasi
M14	Dorivor o'simliklarni lalmikor yerlarda yetishtirish texnologiyasi
M15	Tog'li va tog' oldi hududlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M16	Botqoqlashgan tuproqlarda va suvli muhitda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M17	To'qayzorlarda tarqalgan dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi.
M18	Sho'rlangan yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M19	Dorivor o'simliklar xomashyosini tayyorlash, quritish, saqlash va dastlabki qayta ishlash texnologiyasi
M20	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda iqtisodiy samaradorligi
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Dorivor o'simliklarni bioekologik xususiyatlari.
A2	Ekologik va antropogan omillar hamda ularning o'simliklarni o'sish va rivojlanishiga ta'siri
A3	Introduksent dorivor va aromatik o'simliklar bilan tanishish
A4	Dorivor o'simliklarni taxliliy o'rganish va yetishtirishda ilmiy tadqiqot muassasalarining ro'li va ahamiyati.
A5	Yer maydonini (sug'oriladigan va lalmikor yerlarda) tanlash va tuproqqa ishlov berish agrotexnikasini o'rganish.
A6	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda almashlab ekishning asosiy usullari.
A7	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda organik o'g'itlarning ahamiyati
A8	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda mineral o'g'itlarning ahamiyati
A9	Bir yillik (moychechak, oddiy rayhon) dorivor o'simliklarni dala sharoitda ekish chuqurligi, me'yori va urug' unuvchanligini o'rganish.
A10	Ikki yillik (qashqarbeda, qora zira) dorivor o'simliklarni dala sharoitda ekish chuqurligi, me'yori va urug' unuvchanligini o'rganish.
A11	Ko'p yillik (qalampir yalpiz, limon o't) dorivor o'simliklarni dala sharoitda vegetativ ko'paytirish usullari.
A12	Ko'p yillik (tog'rayxon, valeriana) dorivor o'simliklarni dala sharoitda vegetativ ko'paytirish usullari.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyyoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyyoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

e) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;

	11/Revised%20Syllabus%20of%20M.Sc%20MAP.pdf
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 bet.
2	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 bet.
3	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 bet.
4	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohatlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. Toshkent: "O'zbekiston", 2023. – 398-bet.
5	Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. Toshkent: "O'zbekiston", 2024. – 481 bet.
6	Begmatova M.X., Shodiyeva Z.Sh. Dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi. Uslubiy qo'llanma. Samarqand 2022
7	To'xtayev B.Yo., Maxkamov T.X., To'laganov A.A., Mamatkarimov A.I., Maxmudov A.B., Allayorov M.O'. Dorivor va ozuqabob o'simliklar plantatsiyalarini tishkil etish va xom-ashyosini tayyotlash bo'yicha yo'riqnama. –Toshkent 2015.
8	Folk medicine medicinal plants. SH University of Aberdeen QS-264, THE, ARWUhttps://www.hnbg.ac.in/sites/default/files/2020-11/Revised%20Syllabus%20of%20M.Sc%20MAP.pdf
Axborot manbaalari	
1	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi xukumat portal.
2	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi
3	www.Ziynet.uz .
4	http://www.Plant growing ;
5	http://www.grain.ru
6	www.Plant protection.com
7	http://www.FAO.ru
8	www.agro.uz

A13	Chala buta dorivor (mavrak, rozmarin) o'simliklarni dala sharoitida urug'idan ko'paytirish usullari.
A14	Buta dorivor (na'matak, chakanda) o'simliklarni dala sharoitida urug'idan ko'paytirish usullari
A15	Dorivor daraxt (jo'ka, oqqayin, eman) turlarini urug'idan ko'paytirish usullari
A16	Tog' va tog' oldi (kiyiko't, qora andiz) hududlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi.
A17	Sug'oriladigan va sug'orilmaydigan yerlarda dorivor o'simligini yetishtirish texnologiyasi.
A18	Sho'r yerlarda dorivor (qizilmiya) o'simliklarni yetishtirishning samarali usullarini o'rganish.
A19	Xushbo'y o'simliklarni qayta ishlash texnologiyasi
A20	Dorivor o'simliklar xomashyosini tayyorlash, quritish, saqlash va dastlabki qayta ishlash texnologiyasi
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Organik va mineral o'g'itlarni dorivor o'simliklarga ta'sirini laboratoriya sharoitida o'rganish.
L2	Laboratoriya sharoitida bir yillik o'simliklarni (Rayhon, timoqqul) urug' unuvchanligini o'rganish
L3	Bir yillik o'simliklarni (kashnich, chia) urug' unuvchanligini o'rganish
L4	Ikki yillik o'simliklarni (sabzi, lavlagi, piyoz, rediska) urug' unuvchanligini o'rganish
L5	Arpabodiyon, zira va Carum carvini yetishtirish, yig'ish, hosil olish va qayta ishlash.
L6	Ko'p yillik o'simliklarni (limono't, dalachoy) urug' unuvchanligini o'rganish
L7	Ko'p yillik o'simliklarni (arpabodiyon, tog'rayxon, ola o't) urug' unuvchanligini o'rganish
L8	Chala buta o'simliklarni (sano, lavanda) urug' unuvchanligini o'rganish
L9	Buta o'simliklarni (anor, limon) urug' unuvchanligini o'rganish
L10	Daraxt o'simliklarni (xurmo, o'rik) urug' unuvchanligini o'rganish.
L11	Tuganak piyozli (za'faron va qoraqobiq) dorivor o'simliklarni yetishtirish va ekish texnologiyasini o'rganish.
L12	Dorivor o'simliklarni vegetativ ko'paytirish usullarini o'rganish
L13	Dorivor o'simliklarni vegetativ ko'paytirish usullarini o'rganish
L14	Payvandlash yo'li bilan ko'paytirish usullarini o'rganish.
L15	Dorivor o'simliklar urug'larini stratifikatsiya va skarifikatsiya qilish usullarini o'rganish

L16	Dorivor o'simliklarni turli substratlarda urug'larini unuvchanligini o'rganish
L17	Dorivor o'simliklarni ko'chatlarini yetishtirish va ekish texnologiyasini o'rganish
L18	Dorivor o'simliklarni ko'chatlarini yetishtirish va ekish texnologiyasini o'rganish
L19	Issiqxonada yetishtiriladigan dorivor o'simliklarni ko'paytirish usullarini o'rganish
L20	Uy sharoitida yetishtiriladigan manzarali dorivor o'simliklarni ko'paytirish usullarini o'rganish

Mashg'ulotlar shakli: Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Qora qoraqand (Смородина черная) – <i>Ribes nigrum</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT2	Xushbo'y ruta (Рута душистая) – <i>Ruta graveolens</i> L. Ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT3	Dorivor rozmarin (Розмарин аптечный) – <i>Rosmarinus officinalis</i> yetishtirish texnologiyasi.	4
MT4	Ikki bo'lakli ginkgo (Гинкго двулопастный) – <i>Ginkgo biloba</i> yetishtirish texnologiyasi.	6
MT5	Oltin tomir (Родиола разноточная) – <i>Rhodiola hetrodontha</i> (Hook. & Thoms.) Boriss. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT6	Beshbarg (g'ozpanja), (Лапчатка прямостоячая) – <i>Potentilla erecta</i> (L.) Rausch. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT7	Buyrak choyi (Почечный чай) – <i>Orthosiphon stamineus</i> Benth. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT8	Baland bo'yli andiz (Девясил высокий) – <i>Inula helenium</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT9	Oddiy jag'-jag' (Пастушья сумка) – <i>Capsella bursa pastoris</i> (L.) Medik. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT10	Ingichka bargli sano (Сенна Александрийская) – <i>Senna Alexandrina</i> Mill. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT11	Qirg'bo'g'imsimon zog'aza (qizilsa), (Хвойник хвощевый) – <i>Ephedra equisetina</i> Bunge. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT12	Katta qoncho'p (Чистотел большой) – <i>Chelidonium Majus</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT13	Mayda qirqilgan bargli kovrak (shashir) – <i>Ferula tenuisecta</i> Korovin. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT14	Oq zira, arpabodiyon (Фенхел обыкновенный) – <i>Foeniculum</i>	4

	<i>vulgare</i> Mill. ni yetishtirish texnologiyasi.	
MT15	Ola o't (Расторопша пятнистая) – <i>Silybum marianum</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT16	Samarqand bo'znuchi (Бессмертник Самаркандский) – <i>Helichrisum maracandicum</i> M.Pop. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT17	O'zgaruvchan bargli kovrak (shayir), (Ферула изменчивая) – <i>Ferula varia</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT18	Ferula sumbul (Reinsch) <i>Sumbulus</i> ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT19	Vitrok ravochi (chukri), Ревен виттрока – <i>Rreum wittroicii</i> Lundstr. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT20	Ferula kuhistanica (Sassiq kavrak) o'simligini yetishtirish texnologiyasi.	6
MT21	Dorivor motaqaymoq (Одуванчик лекарственный) – <i>Taraxacum officinalis</i> Wigg. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT22	Tikanakli artishok (Артишок колючий) – <i>Cynara scolymus</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	6
MT23	To'ntoq bargli sanno (Сенна туполистная) – <i>Senna tora</i> Nut. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT24	Katta qoncho'p (Чистотел большой) – <i>Chelidonium Majus</i> L. ni yetishtirish texnologiyasi.	4
MT25	Dalachoy (<i>Hypericum perforatum</i>) ni yetishtirish texnologiyasi.	6
Jami:		120

Asosiy adabiyotlar	
1.	O'.Ahmedov, A.Ergashev va boshqalar "Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi va ekologiyasi". Darslik. "Tafakkur-bo'stoni". Toshkent-2018 yil. 224 bet.
2.	O'.Ahmedov, A.Ergashev va boshqalar "Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi". "Iqtisod-moliya". O'quv qo'llanma. Toshkent-2018 yil. 224 bet.
3.	M.X. Begmatova, A.A. Elmurodov, Sh.Sh. Shernazarov, A.A. Nurniyozov "Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi" fanidan amaliy mashg'ulotlar
4.	Reproductive strategy of medicinal plants University of Hamburg, QS-275, THE106, ARWU https://www.hnbg.ac.in/sites/default/files/2020-11/Revised%20Syllabus%20of%20M.Sc%20MAP.pdf
5.	Folk medicine medicinal plants AQSH Baylor College of Medicine, QS-201, THE233, ARWU https://www.hnbg.ac.in/sites/default/files/2020-